309387 ـ آیا دوستش را برای جمع‌آوری مدارک برای گرفتن خسارت خانه‌اش از بیمه یاری دهد؟

سوال

یکی از مشتری‌های من خانه‌اش دچار آسیب شده و قبلا با وجود فراهم بودن بیمهٔ تعاونی خانهٔ خود را تحت بیمهٔ تجاری درآورده است و هر سال هزینهٔ بیمه را پرداخته کرده و از من خواسته که مدارک لازم را برای دریافت خسارت از شرکت بیمه برای او آماده کنم. این شرکت ممکن است هزینه‌ای برابر با خسارتی که به او وارد شده یا کمتر یا بیشتر از اقساطی که پرداخته کرده در اختیار او بگذارد. آیا جایز است که به او در این زمینه کمک کنم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

بیمهٔ تجاری با همهٔ انواع آن از نظر شرعی حرام است، زیرا بر اساس ربا و قمار بنا شده است و تفاوتی ندارد که این بیمه برای خانه باشد یا ماشین و دیگر موارد.

اما کسی که از سوی دولت مجبور به بیمه شد و تنها گزینهٔ موجود برای او بیمهٔ تجاری بود این برایش جایز است و باید به همان حداقل لازم اکتفا کند و گناه بر گردن کسی خواهد بود که او را مجبور به این کار کرده است.

ثانیا: کسی که به اختیار خود تحت پوشش بیمهٔ تجاری قرار گرفته و سپس از سوی بیمه برای خسارت او مبلغی تعلق گرفت تنها باید همان مقداری که برای خسارت خود هزینه کرده را دریافت کند و باید اضافه را برگرداند و اگر پس نگرفتند آن را به فقرا و بینوایان صدقه دهد، مگر آن‌که خود فقیر باشد که به قدر نیازش از آن بردارد.

ثالثا:

اگر این موارد را به دوستتان توضیح دادید و بر گمانتان غالب شد که تنها به اندازهٔ هزینه‌اش از بیمه خواهد گرفت جایز است که ایشان را برای گرفتن خسارت کمک کنید.

اما اگر گمان غالبتان بر این بود که ایشان به اندازهٔ زیانش اکتفا نمی‌کند و بلکه بیشتر از آن از بیمه خواهد گرفت، یاری کردن او برای گرفتن آن‌چه برایش حلال نیست، جایز نیست و الله متعال فرموده است:

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ [مائده: ۲]

(و در نیکوکاری و تقوا با یکدیگر همکاری کنید و در گناه و تَعَدّی دستیار هم نشوید و از الله پروا کنید که الله سخت کیفر است).